ONA TILI TA’LIMIDA MUAMMOLI TOPSHIRIQLAR ORQALI O‘QUVCHILARNING LINGVISTIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Termiz Iqtisodiyoy va servis universiteti o‘qituvchisi,

Zokirov Javohir G‘aybullo o‘g‘li

Annotatsiya: Maqolada ona tili ta’limida muammoli topshiriqlardan foydalanish orqali o‘quvchilarning lingvistik tafakkurini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari yoritiladi. Lingvistik tafakkurning til hodisalarini kuzatish, qiyoslash, tahlil qilish, umumlashtirish, qonuniyatlarni aniqlash va xulosalarni asoslash bilan bog‘liq jihatlari tavsiflanadi. Muammoli topshiriqlarni o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va o‘quv maqsadlariga muvofiq loyihalash tamoyillari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, muammoli vaziyat yaratish, faraz ilgari surish, dalillarni tahlil qilish va xulosalarni tekshirish bosqichlarini qamrab oluvchi metodik model taklif etiladi. O‘quvchilarning lingvistik tafakkurini baholash uchun tahliliy fikrlash, dalillash, mustaqil xulosa chiqarish va bilimlarni yangi vaziyatda qo‘llash mezonlari belgilanadi. Taklif etilgan yondashuv ona tili darslarida o‘quvchilarning izlanish faoliyatini faollashtirishga yo‘naltirilgan.

Kalit so‘zlar: ona tili ta’limi, lingvistik tafakkur, muammoli topshiriq, muammoli ta’lim, til hodisasi, tahliliy fikrlash, faraz, dalillash, mustaqil xulosa, lingvistik kompetensiya, metodik model.

Kirish

Ona tili ta’limining muhim vazifalaridan biri o‘quvchilarda til birliklari va hodisalari haqidagi bilimlarni shakllantirish bilan birga, ularning til materialini mustaqil tahlil qilish, o‘zaro munosabatlarni aniqlash va asoslangan xulosalar chiqarish qobiliyatini rivojlantirishdan iborat. Ushbu vazifani amalga oshirishda

o‘quvchini tayyor qoidalarni o‘zlashtirish bilan cheklamaydigan, balki kuzatish, izlanish va fikrlashga undaydigan muammoli topshiriqlar alohida metodik ahamiyat kasb etadi.

Lingvistik tafakkur til hodisalarining shakli, ma’nosi, vazifasi va o‘zaro munosabatlarini anglash, ularni qiyoslash, umumlashtirish hamda muayyan xulosalarni dalillar bilan asoslash jarayonida namoyon bo‘ladi. O‘quvchi til hodisasini shunchaki tanib olishdan tashqari, uning nima sababdan yuzaga kelganini tushuntira olsa, muqobil misollarni taqqoslasa va o‘z xulosasini yangi vaziyatda tekshira olsa, uning lingvistik tahlil faoliyati izchil rivojlanadi. Shu sababli ona tili darslarida fikrlashni talab qiluvchi topshiriqlardan maqsadli foydalanish zarur.

Muammoli topshiriq o‘quvchi uchun mavjud bilimlar asosida darhol hal etilmaydigan, biroq kuzatish, qiyoslash va mantiqiy fikrlash orqali yechish mumkin bo‘lgan vaziyatni yuzaga keltiradi. Masalan, ikki gapdagi so‘z shakllarining ma’no farqini aniqlash, bir xil qo‘shimchaning turli vazifalarini izohlash yoki imloviy jihatdan farqlanuvchi birliklarning qo‘llanish sabablarini tushuntirish o‘quvchini lingvistik izlanishga jalb etadi. Bunday topshiriqlarni tashkil etishda o‘quvchining yosh xususiyatlari va tayyorgarlik darajasini hisobga olish muhimdir.

J. Zokirovning boshlang‘ich sinf ona tili darsliklaridagi mashqlar xususiyatlari, mashq turlaridan samarali foydalanish va lug‘at boyligini oshirishga oid tadqiqotlari ushbu masalani o‘rganish uchun metodik asos yaratadi [4–6]. Mazkur maqolada mashqlar metodikasiga oid ushbu yo‘nalish muammoli topshiriqlar orqali lingvistik tafakkurni rivojlantirish masalasi bilan kengaytiriladi.

Tadqiqotning maqsadi ona tili ta’limida muammoli topshiriqlar orqali o‘quvchilarning lingvistik tafakkurini rivojlantirish tamoyillarini aniqlash, topshiriqlar tizimini loyihalash va o‘quv faoliyati natijalarini baholash mezonlarini taklif etishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili

Ona tili ta’limida muammoli topshiriqlardan foydalanish masalasini o‘rganishda muammoli ta’lim nazariyasi, tafakkur psixologiyasi va til o‘qitish metodikasiga oid manbalarni o‘zaro bog‘liq holda tahlil qilish zarur. Chunki lingvistik tafakkurni rivojlantirish faqat grammatik qoidalarni o‘zlashtirish bilan emas, balki o‘quvchining til hodisalarini kuzatishi, ular o‘rtasidagi munosabatlarni aniqlashi va o‘z xulosalarini dalillar bilan asoslay olishi bilan belgilanadi.

J. Dyui ta’lim jarayonida muammoli vaziyatlar va tajribaga asoslangan faoliyatning ahamiyatini yoritgan olimlardan biridir [1]. Uning qarashlari o‘quvchini tayyor ma’lumotni qabul qiluvchi subyekt sifatida emas, balki muammoni anglash va yechimini izlash jarayonida faol ishtirok etuvchi shaxs sifatida ko‘rib chiqishga imkon beradi. Ona tili ta’limida ushbu yondashuvdan foydalanish o‘quvchilarga til hodisalarini kuzatish, savollar qo‘yish va kuzatish natijalarini umumlashtirish imkonini beruvchi topshiriqlarni ishlab chiqishni nazarda tutadi.

J. Brunerning o‘quv jarayonida kashf etish va mustaqil bilish faoliyatiga oid qarashlari ham muammoli topshiriqlarni tashkil etishda nazariy ahamiyatga ega [2]. Bu yondashuv o‘quvchining tayyor qoidani eslab qolishi bilan cheklanmasdan, misollarni tahlil qilish orqali til hodisasining xususiyatlarini anglashiga sharoit yaratadi. Masalan, bir nechta gapda bir xil shakldagi birliklarning turlicha vazifa bajarishini kuzatish o‘quvchini farqlarni aniqlash va umumiy xulosaga kelishga yo‘naltirishi mumkin.

K. Qosimova, S. Matchonov, X. G‘ulomova, Sh. Yo‘ldosheva va Sh. Sariyevning Ona tili o‘qitish metodikasi asarida boshlang‘ich sinflarda til hodisalarini o‘rgatish, grammatik tushunchalarni shakllantirish, imlo va nutqni rivojlantirish masalalari yoritilgan [3]. Ushbu metodik yo‘nalishlar muammoli topshiriqlarni o‘quv materialining mazmuni bilan bog‘lash, ularni til birliklarini tahlil qilish va o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga moslashtirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

J. Zokirovning “Boshlang‘ich sinf ona tili darsliklarida mashqlarning xususiyatlari” maqolasi [4] mashqlar tizimini o‘rganishning bevosita metodik yo‘nalishini belgilaydi. Muallifning mashq turlaridan samarali foydalanish va lug‘at boyligini rivojlantirishga oid tadqiqotlari [5–6] topshiriqlarning o‘quv maqsadi hamda kutiladigan natija bilan muvofiqligini o‘rganish imkonini beradi. Mazkur maqolada ushbu yo‘nalish muammoli topshiriqlarning o‘quvchilarni tahlil, qiyoslash va xulosa chiqarishga undash imkoniyatlarini aniqlash bilan davom ettiriladi.

Shuningdek, J. Zokirovning ona tili va o‘qish savodxonligi darsliklari, ta’lim mazmunining yangilanishi, klaster metodlari hamda vizual metodlarga oid ishlari [7–10] lingvistik materialni turli didaktik vositalar orqali o‘rganish masalalarini yoritishda ahamiyatlidir. Xususan, sxema, jadval va klasterlardan foydalanish o‘quvchilarga til birliklari o‘rtasidagi munosabatlarni ko‘rish, ma’lumotlarni tizimlashtirish va xulosalarini ifodalashda yordam berishi mumkin.

Adabiyotlar tahlilidan kelib chiqib, muammoli topshiriqlarni lingvistik tafakkurni rivojlantirishga yo‘naltirish uchun ularning mazmuni, fikrlash talabi, dalillash imkoniyati va o‘quvchi mustaqilligi hisobga olinishi lozim. Bunda muammoli topshiriq oddiy savol yoki murakkab mashqning o‘zi emas, balki o‘quvchini mavjud bilimlarini qayta ko‘rib chiqish va asoslangan yechim izlashga undaydigan didaktik vaziyat sifatida qaraladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotning metodologik asosini muammoli ta’lim, faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv va kompetensiyaviy yondashuv tashkil etadi. Tadqiqot obyekti — ona tili ta’limida o‘quvchilarning lingvistik tafakkurini rivojlantirish jarayoni; predmeti esa muammoli topshiriqlarni loyihalash, tashkil etish va ularning ta’limiy imkoniyatlarini baholash metodikasidir.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanish nazarda tutiladi:

1. Nazariy tahlil va sintez — muammoli ta’lim, lingvistik tafakkur va ona tilini o‘qitish metodikasiga oid ilmiy qarashlarni o‘rganish.

2. Darsliklar tahlili — topshiriqlarning kuzatish, qiyoslash, tahlil qilish, dalillash va xulosa chiqarishga yo‘naltirilganligini aniqlash.

3. Tasniflash va modellashtirish — muammoli topshiriqlarni bilish faoliyati va kutiladigan natijalar asosida guruhlash.

4. Pedagogik kuzatish — o‘quvchilarning topshiriqlarni bajarish jarayonidagi fikrlash usullari, savollari va xulosalarini o‘rganish.

5. Pedagogik tajriba-sinov — taklif etilgan metodikaning amaliy samaradorligini oldindan belgilangan mezonlar asosida tekshirish.

Lingvistik tafakkurni baholash uchun to‘rtta asosiy ko‘rsatkich taklif etiladi: til hodisasini aniqlash, uning xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish, xulosani dalillar bilan asoslash va bilimni yangi misollarda qo‘llash. Har bir ko‘rsatkich topshiriqlar mazmuni hamda o‘quvchining mustaqil faoliyati bilan bog‘liq holda baholanadi.

Tadqiqot jarayonida muammoli topshiriqlarni tashkil etishning quyidagi ketma-ketligi nazarda tutiladi: muammoli vaziyat yaratish, muammoni aniqlashtirish, faraz ilgari surish, til materialini tahlil qilish, yechimni dalillar bilan asoslash va xulosani yangi misollar yordamida tekshirish. Ushbu ketma-ketlik o‘quvchilarning izlanish faoliyatini tartibga solishga xizmat qiladi.

Taklif etilgan metodik yondashuv nazariy model hisoblanadi. Uning samaradorligi haqida empirik xulosa chiqarish uchun aniq sinflar, o‘quv materiallari, baholash vositalari va tajriba-sinov natijalari belgilangan tartibda qayd etilishi zarur.

Natijalar

Nazariy-metodik tahlil asosida ona tili ta’limida muammoli topshiriqlar orqali lingvistik tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan metodik yondashuv taklif qilindi. Quyidagi natijalar nazariy umumlashtirish va metodik loyihalash natijalaridir; ular tajriba-sinov orqali tasdiqlangan empirik ko‘rsatkichlar sifatida talqin qilinmasligi kerak.

Birinchidan, lingvistik tafakkurni rivojlantirish jarayonida o‘quvchi bajarishi lozim bo‘lgan asosiy aqliy amallar aniqlandi:

- Kuzatish: til hodisasining muhim belgilarini aniqlash.
- Qiyoslash: til birliklarining o‘xshash va farqli jihatlarini belgilash.
- Tahlil: shakl, ma’no va vazifa o‘rtasidagi munosabatlarni ochib berish.
- Umumlashtirish: bir nechta misol asosida umumiy qonuniyatni aniqlash.
- Dalillash: xulosani til materiallari bilan asoslash.
- Transfer: o‘zlashtirilgan bilimni yangi misol yoki nutqiy vaziyatda qo‘llash.

Ikkinchidan, muammoli topshiriqlarni didaktik vazifalariga ko‘ra quyidagi guruhlarga ajratish taklif etildi.

Topshiriq turi	Asosiy vazifasi	Namunaviy topshiriq
Kuzatishga yo‘naltirilgan	Til hodisasining belgilarini aniqlash	Bir xil qo‘shimcha qatnashgan so‘zlarni kuzatish
Qiyosiy-tahliliy	Farqlar va o‘xshashliklarni aniqlash	Ikki gapdagi so‘z shakllarining vazifasini taqqoslash
Muammoli-izlanuvchan	Faraz va yechim ishlab chiqish	Nima sababdan bir shakl turli kontekstlarda turlicha ma’no berishini izohlash
Dalillashga yo‘naltirilgan	Xulosani asoslash	Tanlangan grammatik tahlilni misollar bilan isbotlash
Ijodiy-transfer	Bilimni yangi vaziyatga ko‘chirish	Berilgan til hodisasidan foydalanib gap yoki matn yaratish

Uchinchidan, muammoli topshiriqlarni tashkil etishning olti bosqichli modeli taklif qilindi: muammoli vaziyat yaratish, muammoni anglash, faraz ilgari surish, til materialini tahlil qilish, yechimni asoslash va xulosani tekshirish.

To‘rtinchidan, lingvistik tafakkurni baholash mezonlari belgilandi. Bular til hodisasini to‘g‘ri aniqlash, tahlilning mantiqiy izchilligi, dalillarning mosligi, xulosaning asoslanganligi va bilimni yangi vaziyatda qo‘llash qobiliyatidan iborat.

Beshinchidan, muammoli topshiriqlarni darsning turli bosqichlarida qo‘llash bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqildi. Yangi mavzuni o‘rganishda kuzatish va faraz ilgari surishga, mustahkamlash bosqichida qiyosiy tahlilga, yakuniy bosqichda esa mustaqil xulosa va transfer topshiriqlariga ustuvorlik berish taklif etildi. Bunda topshiriqlarning murakkabligi o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasiga muvofiq belgilanadi.

Muhokama

Muammoli topshiriqlar orqali lingvistik tafakkurni rivojlantirish ona tili darslarini tayyor qoidalarni o‘zlashtirish jarayonidan til hodisalarini ongli tahlil qilish faoliyatiga yo‘naltirish imkonini beradi. Bunda o‘quvchi faqat to‘g‘ri javobni topishga emas, balki javobning sababini aniqlash, dalillarni taqqoslash va o‘z xulosasini asoslashga ham o‘rgatiladi. Mazkur yondashuv til bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog‘lashga xizmat qiladi.

J. Dyui tomonidan ilgari surilgan tajribaga va muammoni hal etishga asoslangan ta’lim qarashlari [1] o‘quvchining izlanish faoliyatini tashkil etish masalasida muhim nazariy asos bo‘la oladi. J. Brunerning bilimlarni faol o‘zlashtirishga oid qarashlari [2] esa til hodisalarini tayyor xulosa orqali emas, balki kuzatish va tahlil qilish jarayonida anglash imkoniyatlarini ko‘rib chiqishga yordam beradi. Shu bilan birga, bu nazariy qarashlarni ona tili darslariga tatbiq etishda o‘quvchilarning yosh xususiyatlari va til materialining murakkabligini hisobga olish zarur.

K. Qosimova va hammualliflarning ona tili o‘qitish metodikasiga oid asari [3] til hodisalarini o‘rgatish va o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish masalalarini metodik jihatdan asoslash uchun muhimdir. Ushbu yo‘nalishni muammoli topshiriqlar bilan boyitishda grammatik qoidalarni misollar orqali

tekshirish, til birliklarini qiyoslash va o‘quvchilardan mustaqil izoh talab qilish mumkin. Bunda topshiriqning maqsadi o‘quvchini qiynash emas, balki uning mavjud bilimlarini faollashtirib, yangi bilimga olib kelishdan iborat bo‘lishi kerak.

J. Zokirovning mashqlar xususiyatlari va ulardan samarali foydalanishga oid tadqiqotlari [4–5] muammoli topshiriqlarni umumiy mashqlar tizimining tarkibiy qismi sifatida ko‘rib chiqish imkonini beradi. Muallifning lug‘at boyligini rivojlantirishga oid ishi [6] esa so‘z ma’nosi, kontekst va til birliklari o‘rtasidagi munosabatlarni tahlil qilishga yo‘naltirilgan topshiriqlarni ishlab chiqish uchun mavzuviy asos yaratadi. Biroq muammoli topshiriqning mavjudligi o‘z-o‘zidan lingvistik tafakkur rivojlanganini anglatmaydi. Buning uchun topshiriq o‘quvchidan haqiqiy tahlil, faraz va dalillash faoliyatini talab qilishi kerak.

Muammoli topshiriqlarni loyihalashda muhim metodik masala — muammoning murakkabligini to‘g‘ri belgilashdir. Haddan tashqari sodda topshiriq o‘quvchini mustaqil izlanishga undamasligi mumkin; haddan tashqari murakkab topshiriq esa zarur tayanch bilimlar mavjud bo‘lmaganda tushunmovchilikni kuchaytirishi ehtimol. Shuning uchun topshiriqlar bosqichma-bosqich murakkablashtirilishi, zarur hollarda tayanch misollar, savollar yoki ko‘rgazmali vositalar bilan qo‘llab-quvvatlanishi lozim.

1-rasm. Lingvistik tafakkurni muammoli topshiriqlar orqali rivojlantirish modeli

Manba: muallif tomonidan muammoli ta’lim va ona tilini o‘qitish metodikasiga oid nazariy qarashlar asosida ishlab chiqilgan.

Baholash jarayonida faqat javobning to‘g‘riligiga e’tibor qaratish yetarli emas. O‘quvchining qanday faraz ilgari surgani, qaysi dalillarga tayangani, muqobil izohlarni ko‘rib chiqqani va xulosasini yangi misollar orqali tekshira olgani ham hisobga olinishi kerak. Bunday baholash o‘qituvchiga o‘quvchining fikrlash jarayonini yaxshiroq tushunish va keyingi topshiriqlarni moslashtirish imkonini beradi.

Taklif etilgan model nazariy-metodik xususiyatga ega. Uning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash uchun darsliklardan olingan muammoli topshiriqlarni tahlil qilish, baholash mezonlarini sinovdan o‘tkazish va pedagogik tajriba natijalarini qiyoslash zarur. Shundagina muammoli topshiriqlarning lingvistik tafakkurga ta’siri haqida ishonchli xulosa chiqarish mumkin.

Xulosa

Ona tili ta’limida muammoli topshiriqlardan foydalanish o‘quvchilarning til hodisalarini ongli anglash, ularni qiyosiy tahlil qilish va asoslangan xulosalar chiqarish faoliyatini tashkil etish uchun metodik imkoniyat yaratadi. Lingvistik tafakkurni rivojlantirishda o‘quvchining tayyor qoidani takrorlashi bilan cheklanmay, muammoni aniqlashi, faraz ilgari surishi, dalillarni tahlil qilishi va yechimini asoslay olishi muhimdir.

Maqolada muammoli topshiriqlarni kuzatish, qiyoslash, tahlil qilish, faraz ilgari surish, dalillash va bilimni yangi vaziyatda qo‘llash amallari bilan bog‘lash taklif etildi. Ushbu yondashuv ona tili darslarida o‘quvchilarning izlanish faoliyatini tizimli tashkil etish uchun metodik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Lingvistik tafakkurni baholashda til hodisasini aniqlash, tahlilning izchilligi, dalillarning mosligi, xulosaning asoslanganligi va bilimni yangi misollarda qo‘llash ko‘rsatkichlarini hisobga olish maqsadga muvofiq. Bunda baholash faqat yakuniy javobga emas, balki o‘quvchining fikrlash jarayoniga ham yo‘naltirilishi kerak.

Amaliyotda muammoli topshiriqlarni tanlashda o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va o‘rganilayotgan til hodisasining murakkabligi hisobga olinishi zarur. Topshiriqlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirish va zarur metodik ko‘makni taqdim etish o‘quvchilarning mustaqil faoliyatini qo‘llab-quvvatlaydi.

Kelgusida taklif etilgan metodik modelni amaldagi ona tili darsliklari asosida tekshirish, pedagogik tajriba-sinov o‘tkazish va olingan natijalarni mezonlar asosida tahlil qilish zarur. Bu ishlar muammoli topshiriqlarning amaliy samaradorligini aniqlash va metodik tavsiyalarni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. J. Dewey. How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process. Boston — D. C. Heath and Company, 1933.
2. J. S. Bruner. The Process of Education. Cambridge, Massachusetts — Harvard University Press, 1960.
3. K. Qosimova, S. Matchonov, X. G‘ulomova, Sh. Yo‘ldosheva, Sh. Sariyev. Ona tili o‘qitish metodikasi. Toshkent — “Bayoz”, 2022. — 304 b.
4. Zokirov, J. (2022). THE IMPORTANCE OF STRENGTHENING LESSONS IN STUDENTS'MOTHER TONGUE AND READING LITERACY. *Academic research in modern science*, *1*(9), 344-348.
5. ZOKIROV, J. (2022). BOSHLANG ‘ICH SINF ONA TILI DARSLIKLARIDA MASHQLARNING XUSUSIYATLARI.". *ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал*, *2*(2).
6. Zokirov, J. (2023). SIFATLI TA’LIM BERISHDA ZAMONAVIY ONA TILI VA O ‘QISH SAVODXONLIGI DARSLIGINING ROLI. *Interpretation and researches*, *2*(1).
7. O‘g‘li, Z. J. G. (2023). ONA TILI VA O‘QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA KLASTER METODLARIDAN FOYDALANISH. *Science and innovation*, *2*(Special Issue 4), 76-79.
8. Zokirov, J. G. O. (2023). ZAMONAVIY ONA TILI VA O’QISH SAVODXONLIGI FANINING YANGILANISHI, MAZMUNI VA AHAMIYATI. Academic research in educational sciences, 5(NUU conference 3), 90-96.

9. Javohir G‘aybullo o‘g, Z. (2025). The Importance of Effective Use of Exercise Types in Primary Education Mother Tongue Lessons. *International Journal of Diversity and Multiculturalism*, *2*(1), 63-67.

10. Javohir G‘aybullo o‘g, Z. (2025). The Importance of Visual Methods in Increasing Primary School Students' Interest in the Mother Tongue. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, *43*, 168-171.

11. Zokirov, J. (2025). BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARINING LUG ‘AT BOYLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN MASHQLAR. *MULTIDISCIPLINARY JOURNAL: FUNDAMENTAL RESEARCH SCIENTIFIC JOURNAL; Vol. 1 No. 1 (2025): MULTIDISCIPLINARY JOURNAL: FUNDAMENTAL RESEARCH SCIENTIFIC JOURNAL; 24-28*.

12. Zokirov, J. (2024, January). TYPES OF METHODS USED IN ELEMENTARY READING LESSONS. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON ANALYSIS OF MATHEMATICS AND EXACT SCIENCES; Vol. 1 No. 1 (2024): INTERNATIONAL CONFERENCE ON ANALYSIS OF MATHEMATICS AND EXACT SCIENCES; 52-56*. Center for Tech and Media Research.

13. Rustam Sayfiddinovich Xurramov, Javohir Gaybullo Ogli Zokirov, & Muhammadsiddiq Sayfiddinovich Xurramov (2021). USE OF THE HERITAGE OF CENTRAL ASIAN THINKERS IN THE FORMATION OF ETHNOPEDAGOGICAL, ETHNOGRAPHIC VIEWS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS. Scientific progress, 2 (7), 846-853.

14. Rustam Sayfiddinovich Xurramov, Javohir Gaybullo Ogli Zokirov, & Matluba Karim Qizi Temirova (2021). ETHNOPEDAGOGICAL FUNDAMENTALS OF DEVELOPING INTEREST IN NATURAL AESTHETICS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS. Scientific progress, 2 (7), 832-839.